

ANALGETICI

VRSTE BOLA

Nociceptivni

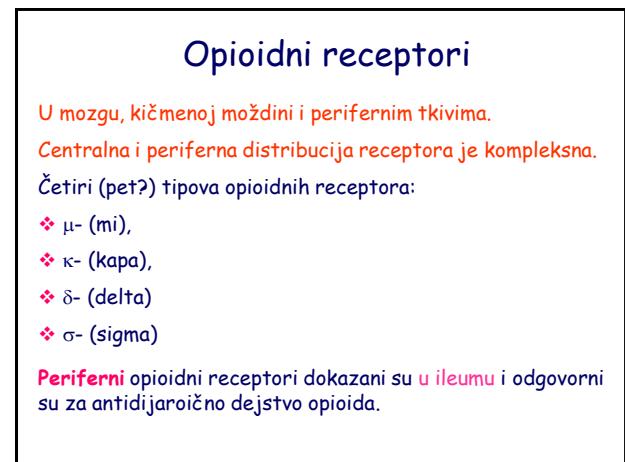
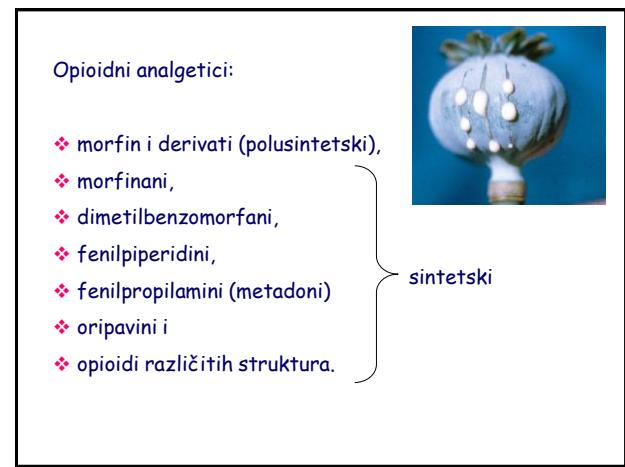
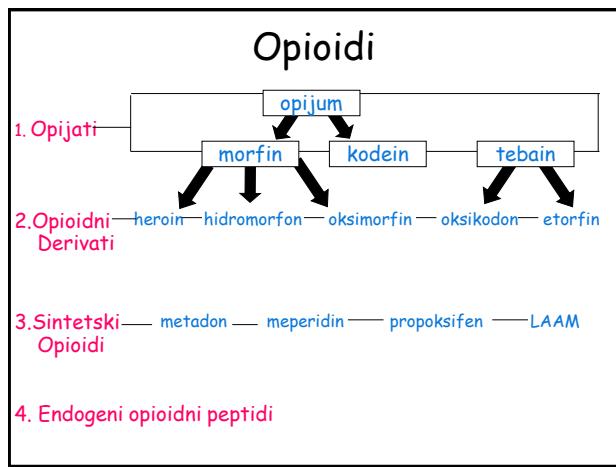
Somatski Visceralni

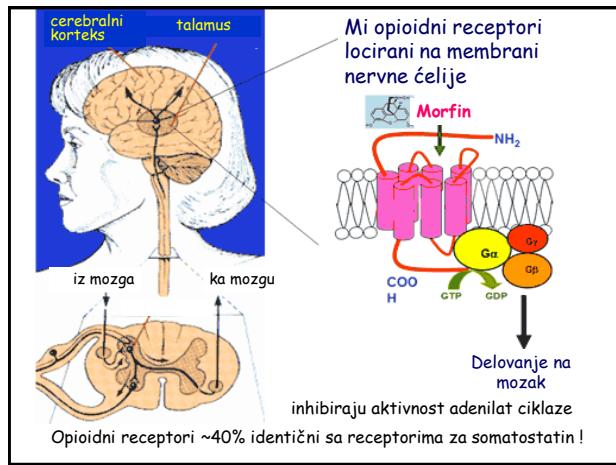
Neuropatski

- Opioidni analgetici
- Nesteroidni antiinflamatorni lekovi

Stimulacija receptora

Mi (OP3) - mesto delovanja endogenih peptida, većine klinički značajnih opiojida: morfin, derivati morfina, benzomorfana, anilidopiperidini i derivati difenilheptana

- Fizička zavisnost
- Euforija
- Analgezija
- Respiratorna depresija
- Smanjuju motilitet GIT

Kapa (OP2) - specifični za peptide ekoji na položaju 6 sadrže aminokiselinu arginin, tj specifično vezuju dinorfine ali i salvinorin.

- Sedacija
- Analgezija
- Mioza
- kapa agonisti ne izazivaju respiratornu depresiju, konstipaciju i fizičku zavisnost

Delta (OP1)

- Analgezija
- Mesto delovanja enkefalina i derivata (DA^2DLE^5 ; DSLET)
- Oslobadja hormon rasta

Orfan opioidni receptori

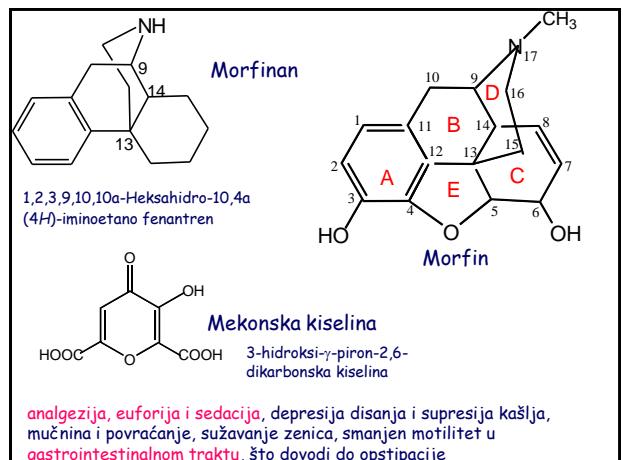
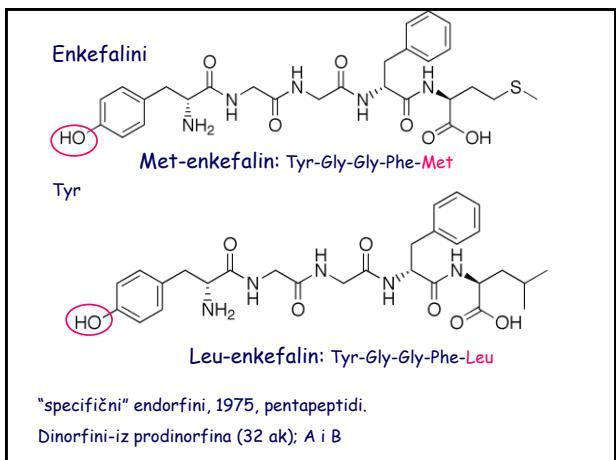
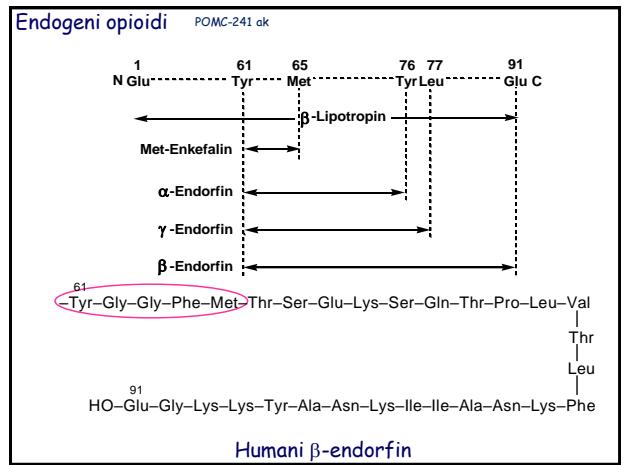
- Endogeni heptadekapetid (nociceptin; orfanin FQ)

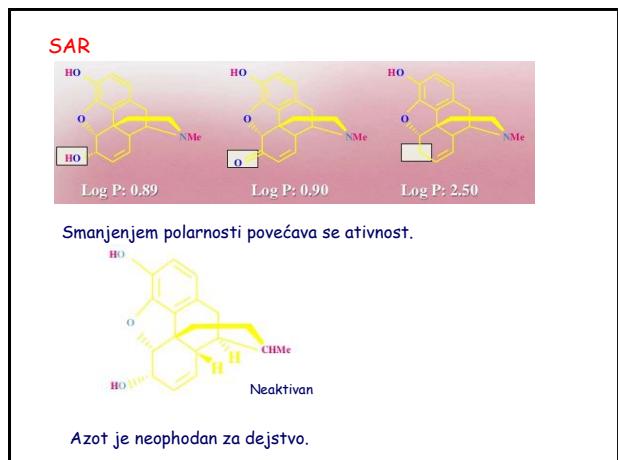
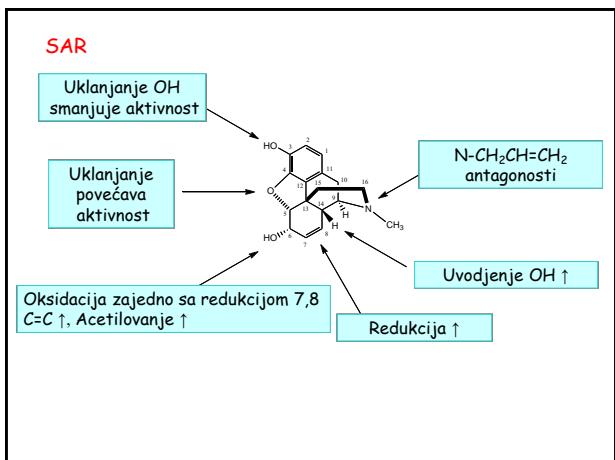
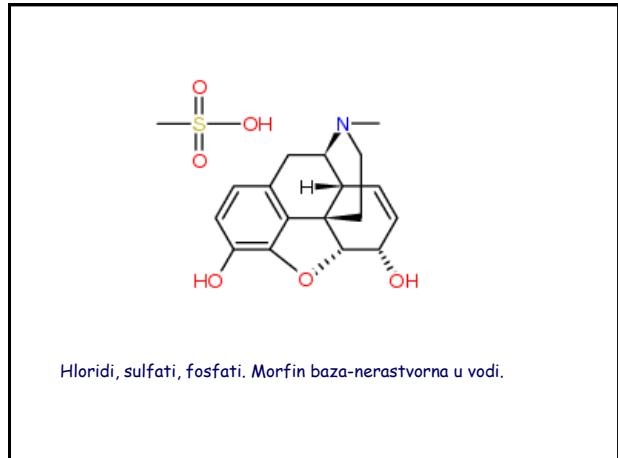
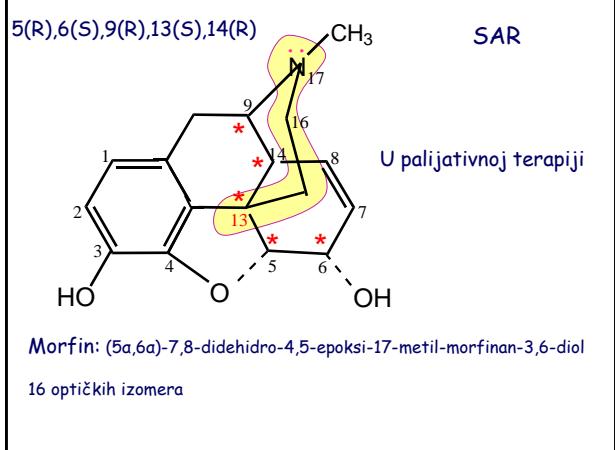
Sigma

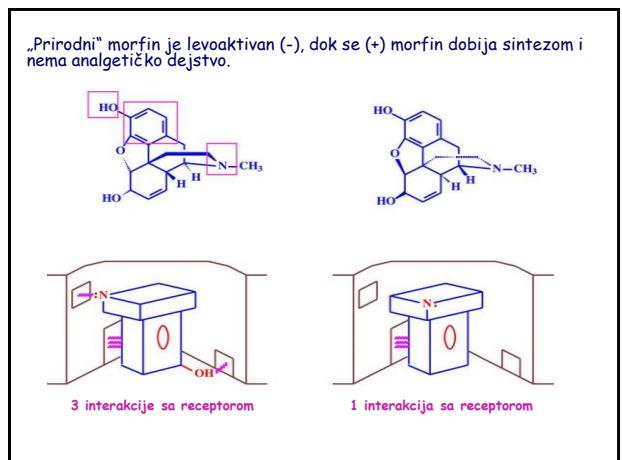
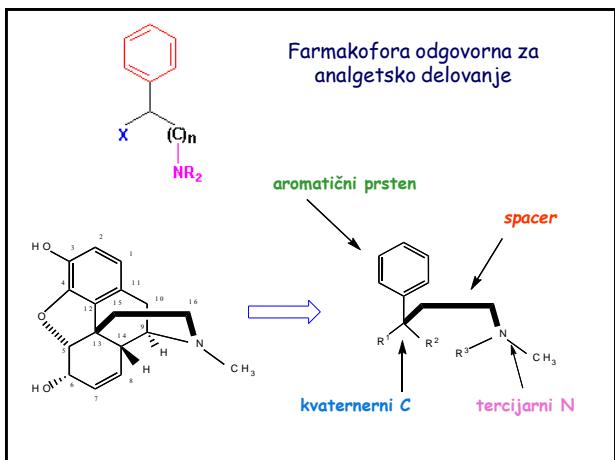
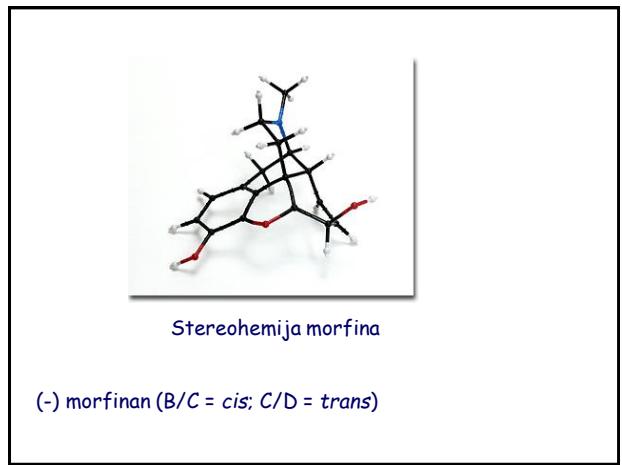
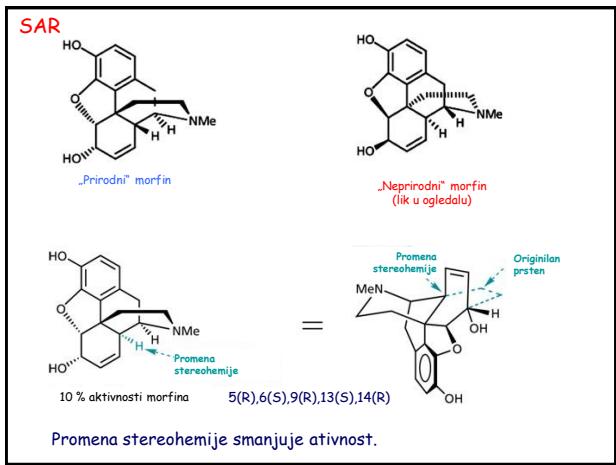
- Disforija
- Halucinacije (i vizuelne i auditorne)
- Respiratorna i vazomotorna stimulacija
- Midrija

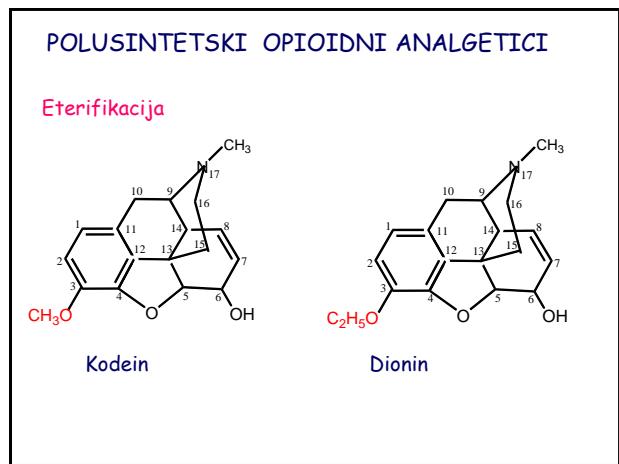
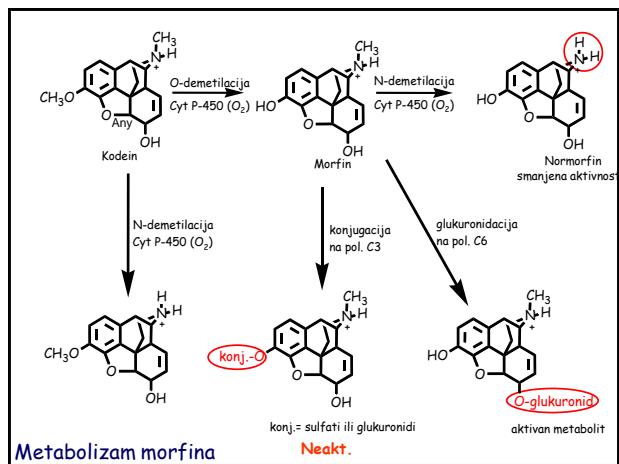
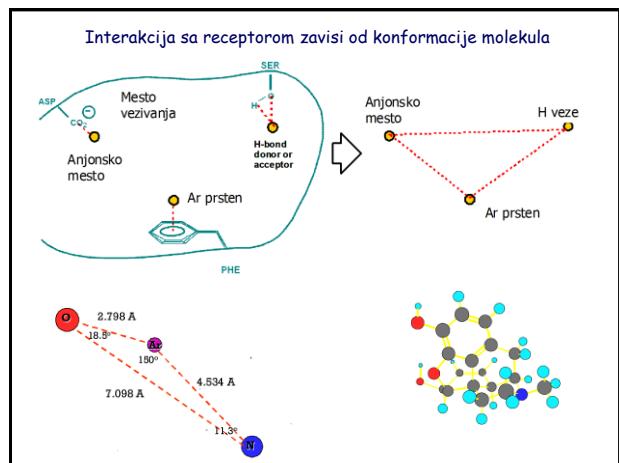
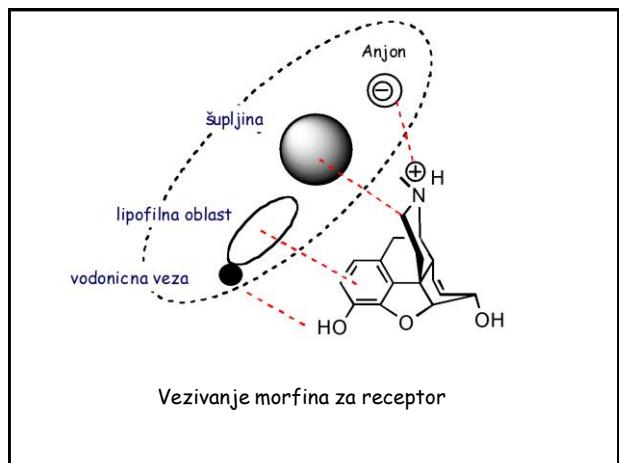
Opioidni analgetici:

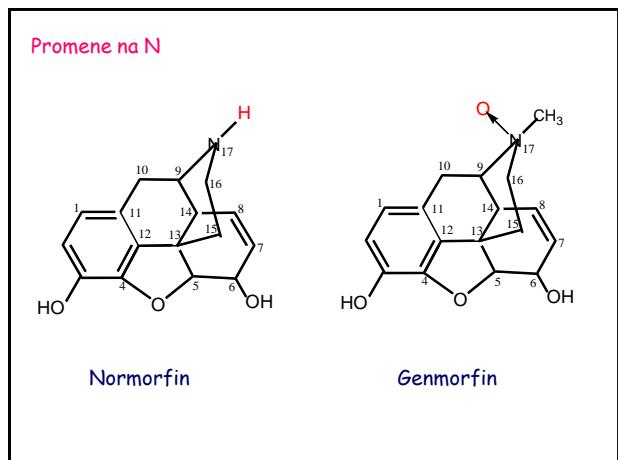
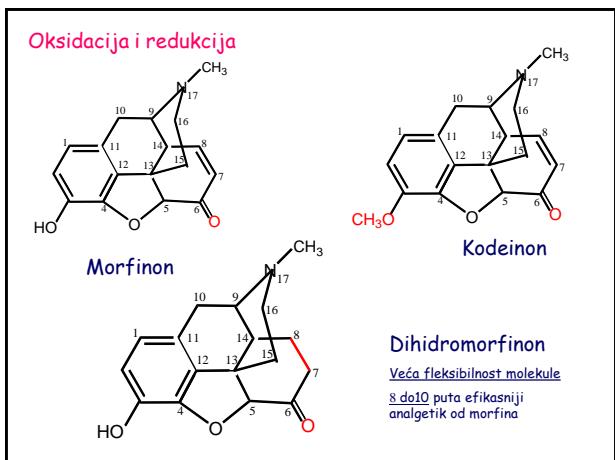
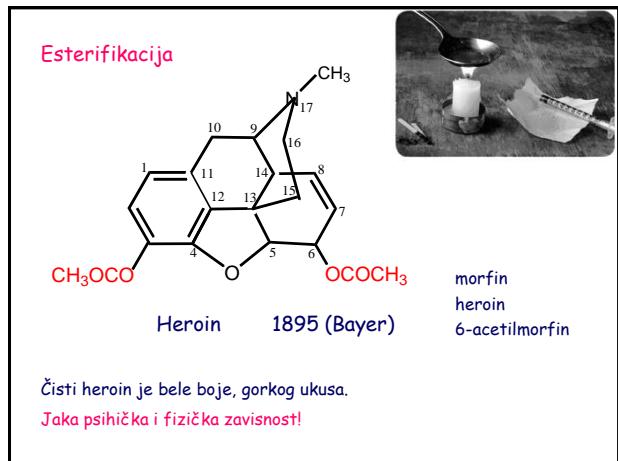
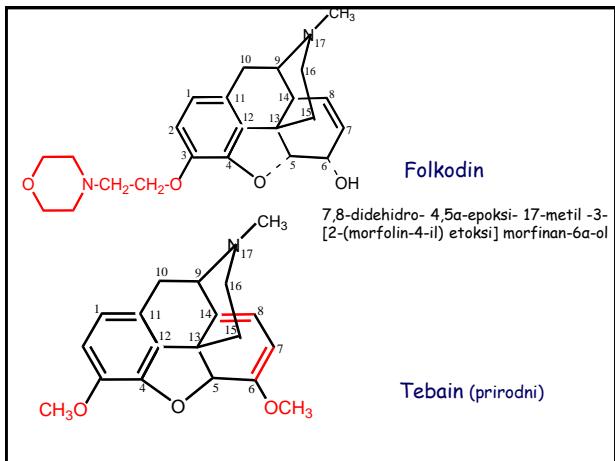
- razvijaju toleranciju i zavisnost!
- sedativni efekat - zato ih nazivamo i narkotici!
- poboljšavaju raspoloženje (euforični efekat)
- u većoj meri izazivaju halucinacije
- inhibiraju disanje i kašalj (npr. kodein i folkodin)

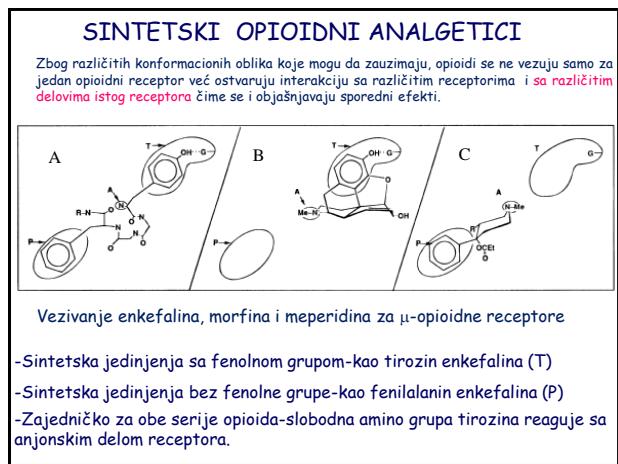
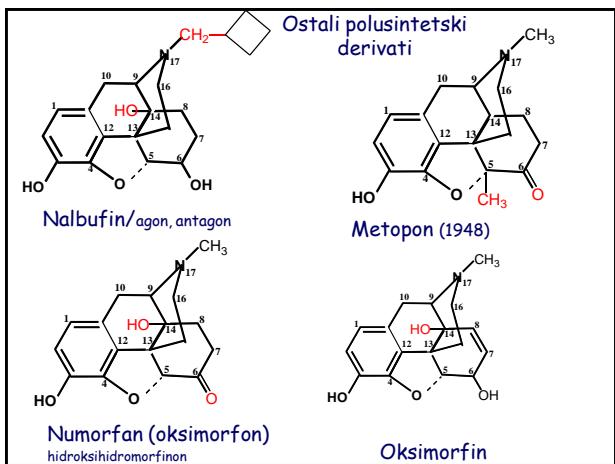
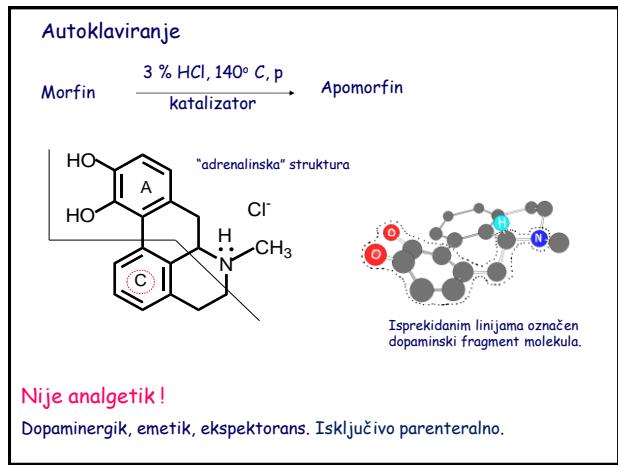
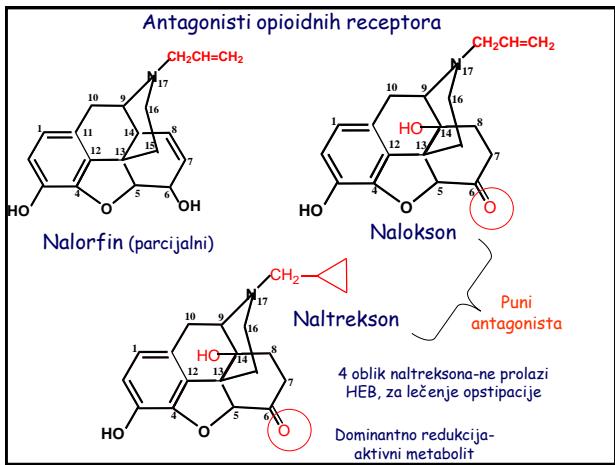

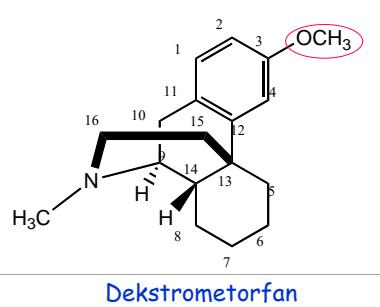
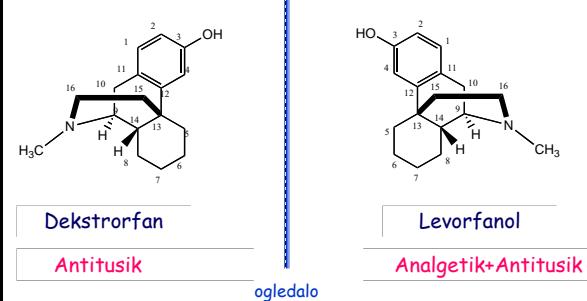
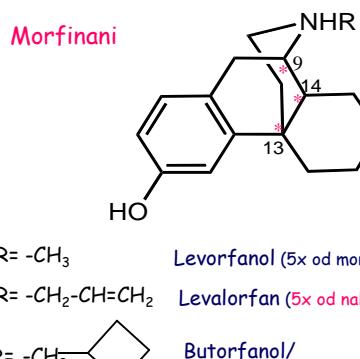

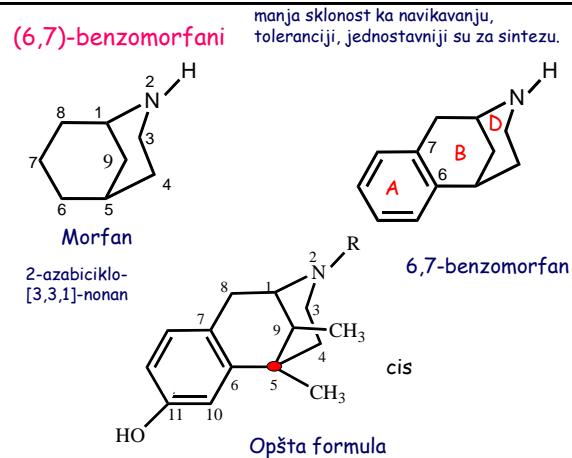

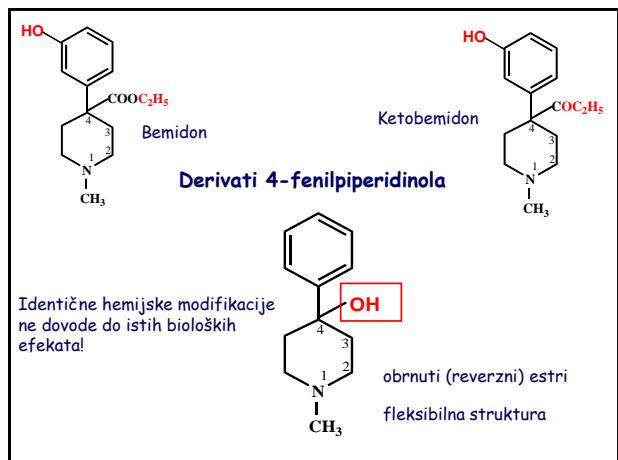
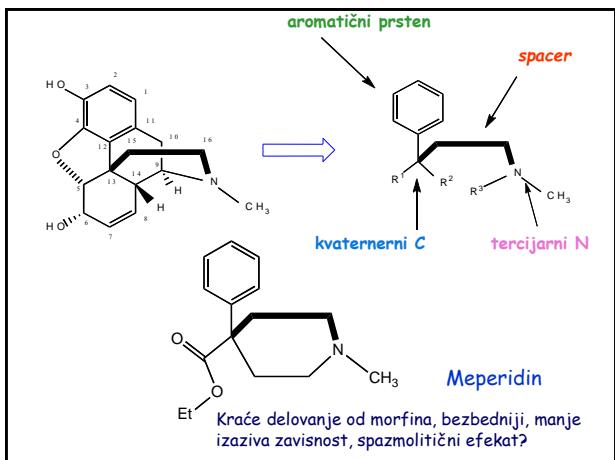
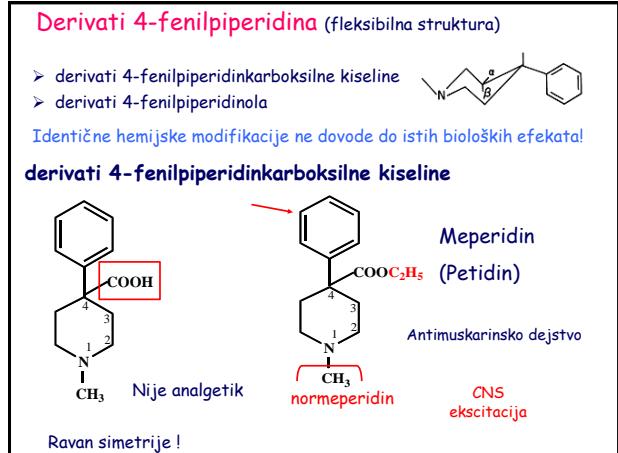
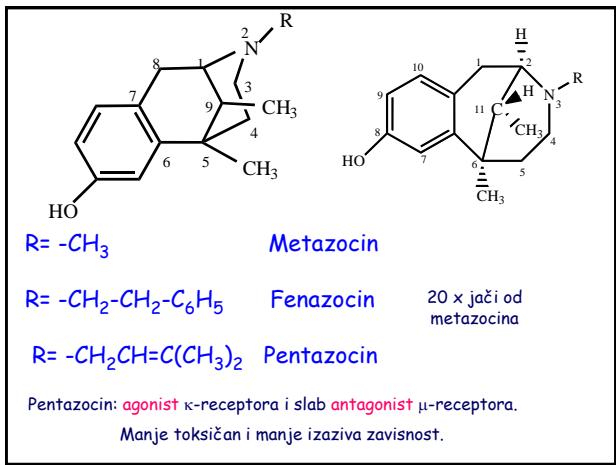

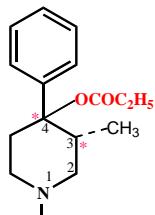

Antitusik (sintetski, bez analgetskog delovanja)

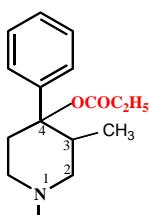

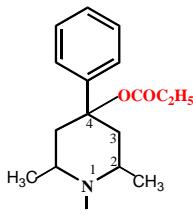
Homolozi reverznih estara petidina:

α -prodin

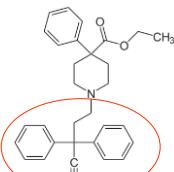
β -prodin

Promedol
dimetilmeperidin

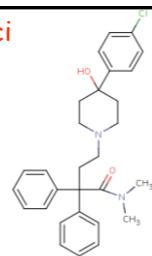
Nemaju kvaternerni C-atom!

Opioidni antidijskojeroici

Difenoksilat

Derivat petidina, u malim dozama ne prolazi HEB, ne dovodi do opioidnog efekta

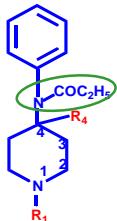

Loperamid

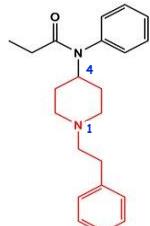
derivat 4-fenilpiperidinola

Da bi se sprečilo uzimanje većih doza i zloupotreba leka, često se koriste sa atropinom, antiholinergikom koji proizvodi slabost i mučninu u prevelikim dozama.

Derivati 4-anilidopiperidina (analizi fentanila)

Amid propionske kiseline

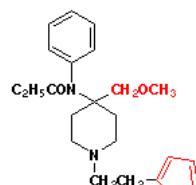

Fentanil (1960)

N-fenil-N-[1-(feniletil)-piperidin-4-il] propanamid

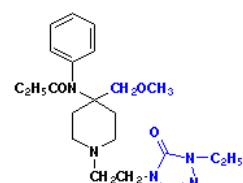
Jedan od najjačih opioidnih analgetika ($80 \times (\mu)$, 30 min).

Manje neželjenih efekata, transdermalno (72 sata), anestezija i analgezija.
0,3-0,4 mg iv (sa npr droperidolom)- neuroleptanalgezija

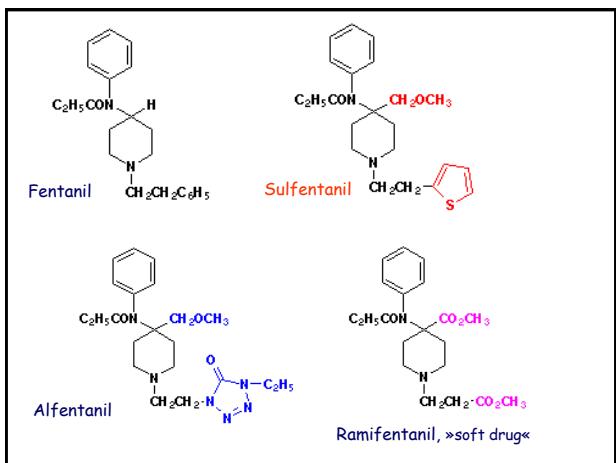
Sulfentanil

Jako lipofilan, brzo i kratko delovanje.
Manje izražena respiratorna depresija.

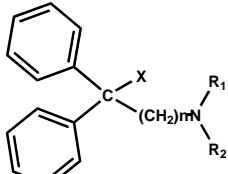

Alfentanil

25 puta slabiji od morfina
Niža pKa, manje ionizovan,
lakše prolazi kroz HEB.

Metadon i analozi metadona

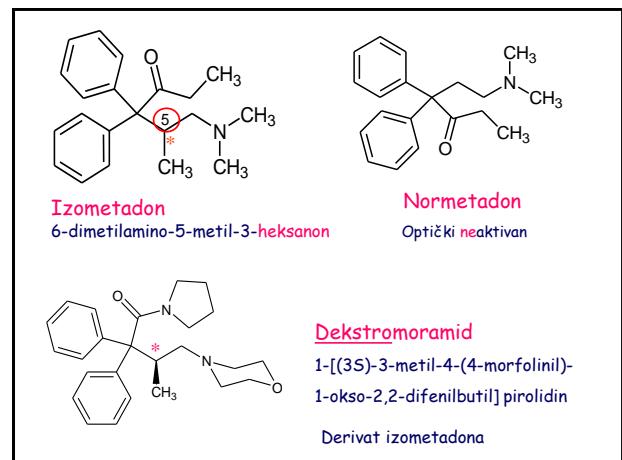
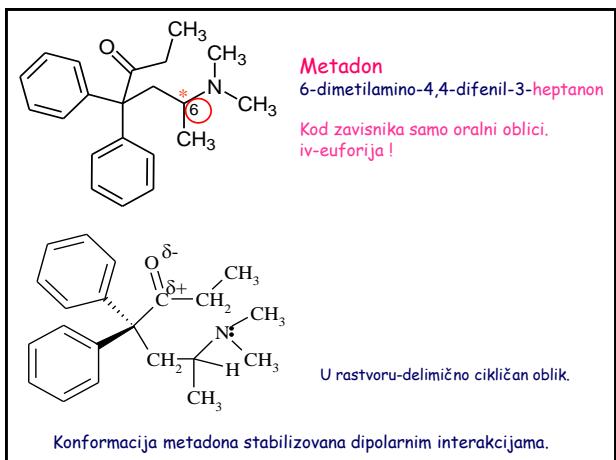

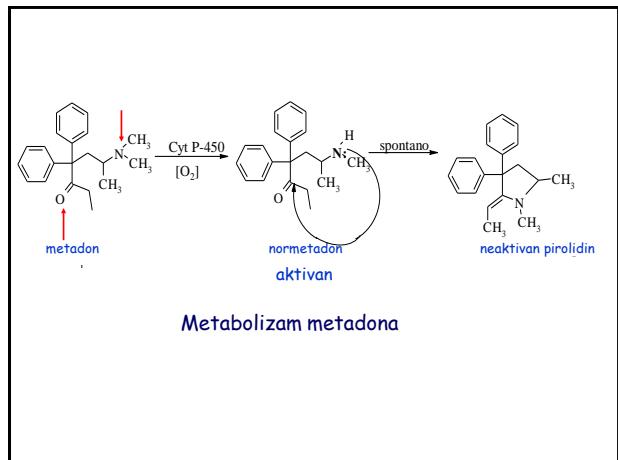
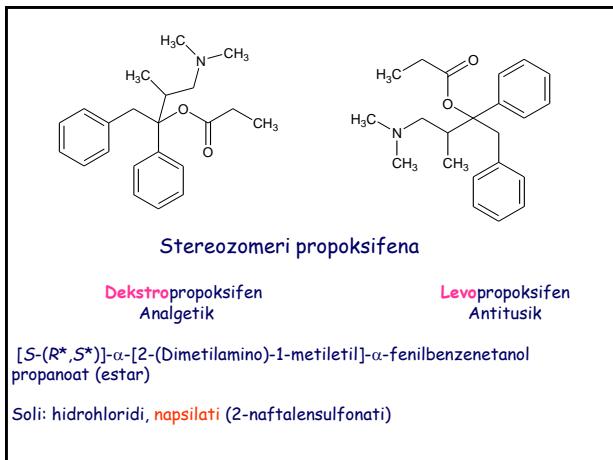
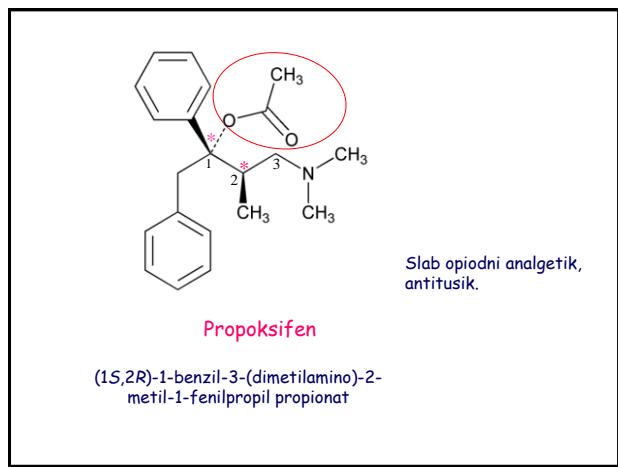
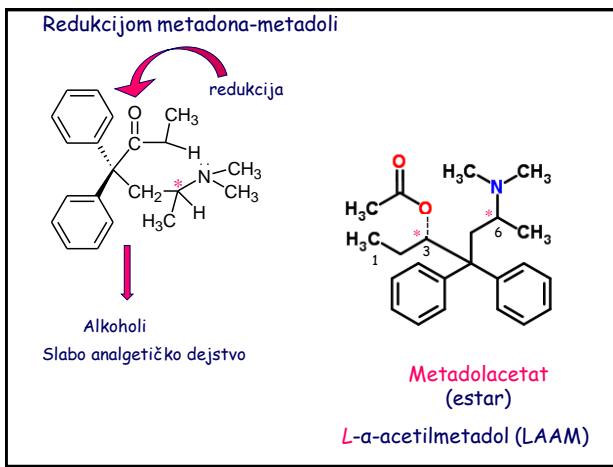
Nemaju piperidinski prsten!

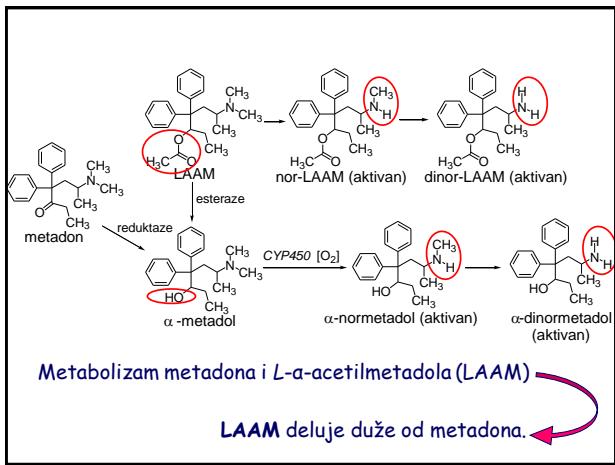
Slobodna pokretljivost baznog niza je ograničena.

Opšta formula metadonske grupe analgetika

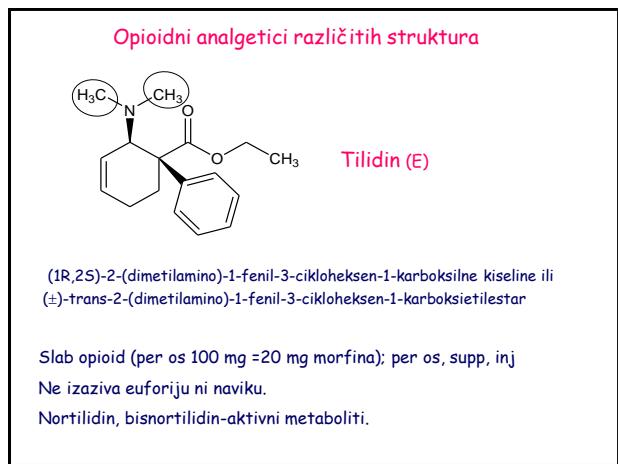
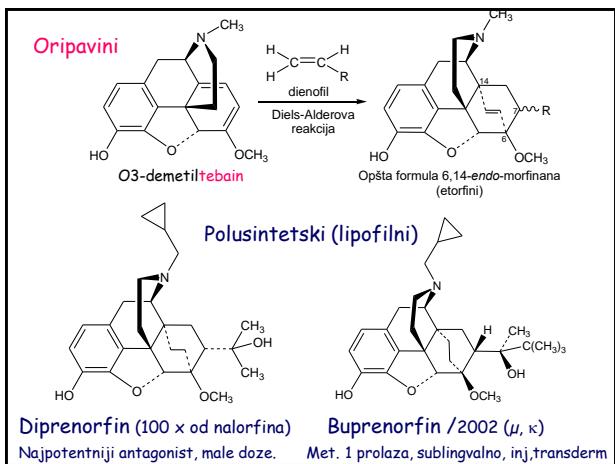
$\text{X}: -\text{CO-R}; -\text{CHOH-R}; -\text{COO-R}; -\text{CONH}_2$
 "n" je najčešće 2
 $\text{R}_1, \text{R}_2: \text{CH}_3$

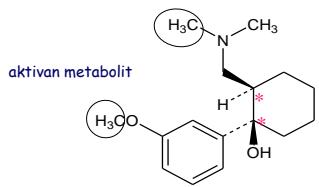

Naziv	R ₁	R ₂	opioidna aktivnost
Metadon		-CH ₂ CH-N(CH ₃) ₂	1,0
Levanon		-CH ₂ CH-N(CH ₃) ₂	1,9
Izometadon		-CH ₂ CH-N(CH ₃) ₂	0,65
Normetadon		-CH ₂ CH-N(CH ₃) ₂	0,44
Dipanon		-CH ₂ CH-N(CH ₃) ₂	0,80
Heksalgon		-CH ₂ CH-N(CH ₃) ₂	0,5
Fenadokson		-CH ₂ CH-N(CH ₃) ₂	1,4
alfacetilmetadol		-CH ₂ CH-N(CH ₃) ₂	1,3
betacetilmetadol		-CH ₂ CH-N(CH ₃) ₂	2,3
dioksafenilbutirat		-CH ₂ CH-N(CH ₃) ₂	0,25
racemoramid		-CH ₂ CH-N(CH ₃) ₂	0,36
dekstromoramid		-CH ₂ CH-N(CH ₃) ₂	13

Tramadol (Trodon)

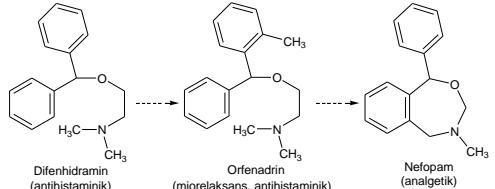
aktivni metabolit
 $(1R,2R)-2-[[(\text{dimetilamino})\text{metil}]-1-(3-\text{metoksifenil})\text{cikloheksanol ili}$
 $(\pm)-\text{trans}-2[[\text{dimetilamino})\text{metil}]-1-(3-\text{metoksifenil})\text{cikloheksanol}$

U obliku racemata: (+) izomer-opiodno (μ); (-) izomer-inhibitor preuzimanja NOR, Ser

Kombinuje se sa paracetamolom.

Metabolizam: CYP 3A4 i CYP2D6. Interakcija sa TCA, SSRI;

Nefopam: centralno delujući ne opioidni analgetik

Ciklizacije antihistaminika i prevođenje u rigidniju strukturu nefopama

Nefopam: (3,4,5,6-tetrahidro-5-metil-1-fenil-1*H*-2,5-benzoksazocin)

Umereno jak analgetik **bez afiniteta za opioidne receptore**, povećava hepatotoksičnost paracetamola.

ANTITUSICI

Mehanizam delovanja:

Centralno, povišenjem praga nadražaja neurona koji se nalaze u centru za kašalj u CNS.

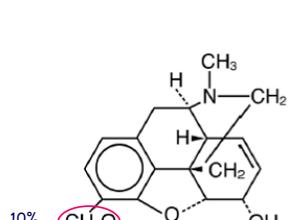
Periferno, smanjenjem nadražaja ili čak i blokadom receptora za kašalj koji se nalaze u plućima.

Centralni antitusici

Opioidni antitusici (morphin, kodein, etilmorfin, dihidrokodein, hidrokodon, dekstrometorfán, folkodin, noskapin)

Neoopioidni antitusici (butamirat, pentoksiverin, pipazetat)

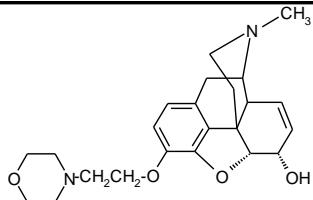
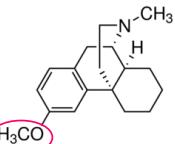
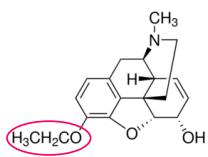
Centralni antitusici sa opioidnim delovanjem

Kodein (fosfat); 15-20 mg

tablete, kapsule, sirup

Plivadon, Caffetin

Folkodin

(+)-3-metoksi-17-metil-

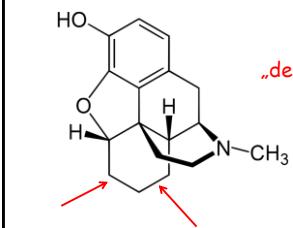
9 α ,13 α ,14 α -morfinan

Nije analgetik, ne povećava spazam u GIT, ne deprimira disanje, ne stvara se tolerancija;

Odnos antitusičkog i sedativno-opiodnog delovanja zavisi od doze.

Metabolizam: oksidacija i konjugacija, najvažniji metabolit-konjugovan morfin (+ rezultati na opioide u urinu!)

"krokodil," "crocodile",
„desomorphine“, „desoxymorphone“

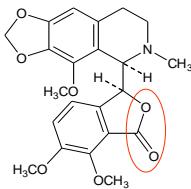
Tionil-hlorid

Kodein

Hlorokodid

Desokodein

Dihidrodesokodein

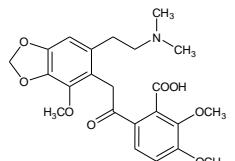

Noskapin

Prirodni proizvod, izolovan iz opijuma (11%).

[S-(R*,S*)]-6,7-dimetoksi-3-(5,6,7,8-tetrahidro-4-metoksi-6-metil-1,3-dioksolo[4,5-g]izoholinin-5-il)-1(3H)-izobenzofuranon

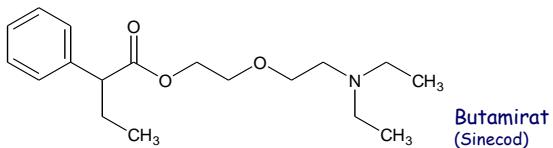
Za razliku od kodeina ne stvara naviku, ne deluje depresivno na CNS, disanje i peristaltiku creva.

Narcein

Polusintetski antitusik

Sintetski antitusici (bazni estri i etri)

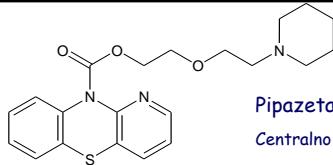

2-[(2-dietil amino)etoksi] etilestar- α -etilfenil-sirćetne kiseline
(fenilbuterne kiseline)

Sintetski **neopiodini antitusik**, blokira centar za kašalj u produženoj moždini, najprepisivaniiji lek.

Kod jakog akutnog i hroničnog suvog kašla, za pre- i postoperativno smirivanje kašla kod hirurških zahvata i bronhoskopija.

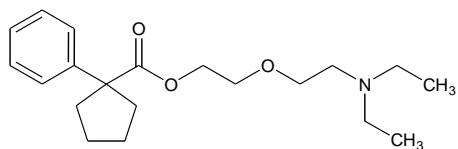
Bezbedniji od kodeina, ne izaziva zavisnost.

Pipazetat (azafenotiazin)
Centralno i periferno

Prednost neopiodinih centralnih antitusika:

- selektivno deluju na centar za kašalj-ne deluju depresivno na CNS i centar za disanje;
- ne deluju na opioidne receptore i ne dovode do stvaranja zavisnosti; ;
- ne deluju na tonus glatkih mišića GIT i ne dovode do opstipacije,
- imaju veliku terapijsku širinu;
- dobro se resorbuju iz GIT-a;
- ne stupaju u interakciju sa drugim lekovima.

Karbетапентан (пентоксиверин)

Periferni antitusik.

Mehanizam nije dovoljno objašnjen;

Antagonista M1, agonista σ ;

Citrat, hidrohlorid

Kao antitusici koriste se i neke druge grupe lekova:

- Antihistaminici
- Simpatomimetici
- Parasimpatolitici
- Ekspektoransi

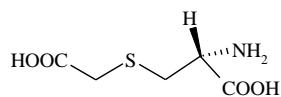
EKSPEKTORANSI

➤ **Sekretolitici** (pojačavaju bronhijalnu sekreciju vode, stimulišu aferentna parasympatikusna vlakna ili direktno deluju na ćelije koje stvaraju mukus)-NH₄Cl, KJ...

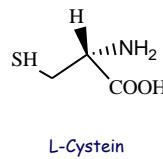
➤ **Sekretomotorici** (povećavaju pokretljivost sekreta i njihovo izbacivanje putem kašila).

➤ **Mukolitici** (smanjuju viskozitet mukusa)

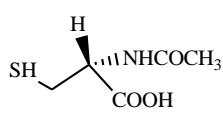
kidaju disulfidne veze (karbocistein, acetilcistein), enzimski (proteolitički enzimi-tripsin i himotripsin)

Karbocistein: S-(karboksimetil)-L-cystein

L-Cystein

Acetilcistein: N-acetyl-L-cystein

Može se primeniti i parenteralno, za razliku od karbocisteina.

